

Vladimir Bakarić

»SOCIJALISTIČKI SAMOUPRAVNI
SISTEM I DRUŠTVENA
REPRODUKCIJA«

*Ekonomska biblioteka, X kolo, »Infor-
mator«, Zagreb 1974, 487 stranica*

Knjiga Vladimira Bakarića »*Socijalistički samoupravni sistem i društvena reprodukcija*« djelo je teorijski i politički zanimljivo, instruktivno i po mnogo čemu poticajno.

Pojavila se u našoj sredini u godini 1974. u izdanju izdavačke kuće »Infor-
mator« iz Zagreba u Ekonomskoj biblio-
teci (urednici: prof. dr Ivo Perišin i
prof. dr Vladimir Stipetić). Knjiga je,
kako i redaktori napominju (Mato Mi-
kić i Mile Odrljin) zbornik članaka, re-
ferata, govora, intervjua i diskusija V.
Bakarića u razdoblju od 1963. do 1973.

Tematski gledano, knjiga je podijelje-
na u četiri dijela.

U prvom dijelu »*Socijalistički samo-
upravni društveno-ekonomski sistem*«
sadržani su teorijski prilozi o našem
ekonomskom sistemu i ekonomskoj po-
litici (zakon vrijednosti, planiranje, me-
đunarodna podjela rada, razvoj ekonom-
skog sistema, raspodjela, radnička kla-
sa i radni ljudi u jugoslavenskom samo-
upravnom sistemu, samoupravljanje,
prijelaz na slobodnu asocijaciju proiz-
vođača) te radovi o društveno-ekonom-
skoj reformi u Jugoslaviji.

U drugom dijelu koji nosi naslov
»*Društvena reprodukcija u socijalizmu*«
prezentirani su prilozi o teoriji repro-
dukcije u socijalizmu, kao i prilozi ana-
lizi društvene reprodukcije u socijali-
stičkoj Jugoslaviji (društvena reproduk-
cija u socijalizmu, raspodjela, potrošnja
i višak rada, društvena reprodukcija i
jugoslavensko tržište, proširena repro-
dukcija i radnička klasa, reprodukcija i
integracija, odnos privrednih i nepri-
vrednih djelatnosti).

Treći dio »*Razvitak političkog sistema
u Jugoslaviji*«, obuhvaća radove o mje-
stu i ulozi Saveza komunista Jugoslavije
(lik komunista, Savez komunista i pri-
vreda, Savez komunista i kultura, Sa-
vez komunista, samoupravljanje i dik-
tatura proletarijata, Savez komunista
i omladina), o razvitku političkog siste-
ma i ustavnosti (formiranje socijalistič-
ke Jugoslavije, narodnooslobodilačka
borba i revolucija, razvitak ustavnosti,
amandmani, politički sistem), o među-
nacionalnim odnosima u Jugoslaviji
(izvori i nosioci nacionalizma, oblici i
pojave nacionalizma, unitarizam i na-
cionalizam, borba protiv nacionalizma),
te radove o vanjskoj politici i mjestu
Jugoslavije u suvremenim političkim
odnosima u svijetu (principi mirolju-
bive koegzistencije, vanjska politika i
unutrašnji razvoj).

U posljednjem, četvrtom dijelu, »*Me-
đunarodni radnički pokret*«, objavljeni
su radovi o značenju Oktobarske revo-
lucije i o djelu Karla Marxa.

Prezentirani radovi govore o višego-
dišnjem Bakarićevu naporu da kao
istaknuti društveno-politički radnik su-
djeluje u kreiranju i provođenju kon-
cepcije izgradnje samoupravnog socija-
lističkog društva u nas. I mada je veći-
na priloga pisana u »dnevnoj situaciji«
(što i sam autor u predgovoru knjige
ističe, navodeći da se odnose na politič-
ki »moment i konkretni auditorij») pri-
lozi evidentno pokazuju onu rijetku
sklonost i osobinu u naših društveno-
političkih radnika, koja se ponajprije
očituje u činjenici da se »dnevno i kon-
kretno« promišlja i ocjenjuje s razine
izvornih teorijsko-marksističkih pozici-
ja, a to bez sumnje teorijsku misao obo-
gaćuje »kritikom postojećeg«, i našu
društvenu svakodnevicu neposrednim i
kritičkim uvidima dovodi u odnos pre-
ma temeljnim zasadama programskih
konceptija socijalističke revolucije u
nas.

Pažljivija analiza priloga vjerojatno
bi pokazala prisustvo stanovitog »teo-

rijsko-političkog luka« koji počinje diskusijom na savjetovanju Naučne sekcije Saveza društava ekonomista Jugoslavije u Zagrebu od 19. siječnja 1963 (u kojoj su prisutni naponi teorijsko-političke kritike centralističkog koncepta planiranja) i priloga, Nacrta osnove za radnu grupu Odbora za pripremu platforme za X kongres Saveza komunista Jugoslavije (u kojemu se na poticajan način marksistički promišlja smisao i putove daljnega razvoja samoupravnih socijalističkih proizvodnih društveno-ekonomskih odnosa).

Rezimirajući prikazivanje ove knjige, čini nam se uputnim istaći, da i pored svoje teorijsko-političke poticajnosti, ona nije imala primjeren odjek u našoj znanstvenoj i političkoj situaciji, a to ponajprije govori o našoj već tradicionalnoj osobitosti u kojoj ne postoji dovoljne sklonosti i umijeća za teorijsko-političke dijaloge i sučeljavanja.

Celestin Sardelić

Esad Ćimić

UVOD U MARKSIZAM

*Velika edicija, Ideje, Beograd 1975,
204 strane*

Kad je riječ o srednjoškolskoj udžbeničkoj literaturi kod nas, posebno onoj iz oblasti marksističke problematike, onda je svaki novi udžbenik dobrodošao. I to iz više razloga. Naime, tradicija je da je izbor ovih udžbenika mali, pisani su najčešće poodavno te svojim nivoom i aktualnošću nisu u skladu sa narastajućim potrebama i savremenim društvenim procesima kod nas i u svijetu.

U posljednje vrijeme ovakvo stanje donekle se izmijenilo. Smatramo da knjiga Esada Ćimića »Uvod u marksizam«, izdata ove godine u Velikoj ediciji »Ideja«, po mnogo čemu zaslužuje da bude istaknuta. S jedne strane, knjiga je pokušaj da se udžbeničkoj literaturi iz oblasti marksističkog obrazovanja daju nove dimenzije i, s druge, dobar je primjer koji pokazuje na koji se način treba obraćati današnjoj generaciji srednjoškolaca uzimajući u obzir poseban značaj njihovog prvog neposrednijeg kontakta sa marksističkom naukom.

S obzirom na humanistički pristup koji je imanentan svim nivoima naših

društvenih zbivanja, Ćimić ovim udžbenikom otvara nove mogućnosti, traga za njima i pokazuje ih, sve u namjeri da pronađe onaj pravi put kojim treba odgajati mlade, ne učenjem nego vlastitom spoznajom o neophodnosti humanističkog opredjeljenja.

Generaciji mladih mora se ukazati na važnost i potrebu humanog pristupa u komuniciranju s ljudima i prirodom, samoinicijativu i kreativnost u svim domenama ljudskog življenja. Potrebno je otkriti samo čovjeku svojstvenu potrebu za stvaralaštvom. E. Fromm kaže da ta potreba podrazumijeva i čovjekovu potrebu za slobodom kao što sama sloboda podrazumijeva stvaralaštvo. »Da li će čovjek stvarati ili uništavati, voljeti ili mrziti, biti srećan ili patiti — sve to ovisi od društva i od čovjekove individualne usmjerenosti da postojeće društvo stvaralački mijenja...« (str. 156).

Neposrednost, spontanost u izlaganju, bogatstvo jezika i angažovanost ove knjige kvaliteti su koji je uzdižu iznad klasične udžbeničke literature. Uvjereni smo da će mladi ljudi naći sebe i dio svoje svakodnevice čitajući poglavlja »Individua i društvo«, »Potrošačko društvo i ugroženi humanizam«, »Ka autentičnom čovjeku«, i mnoga druga, koja su, svojim načinom interpretacije, niz kratkih eseja. Na taj način ovaj je udžbenik uglavnom lišen uobičajene lekcijske iscjepkanosti i šturosti koja najčešće ide na štetu saznanja o cjelovitosti društvenih zbivanja, jer marksistički pristup kao naučni pogled na svijet podrazumijeva jednu širinu, cjelovitost, integralnost u najširem smislu riječi.

Knjiga je podijeljena na pet tematskih cjelina koje se međusobno prepliću ne čineći svaka za sebe izdvojenu cjelinu. To su: (1) »Nauka o društvu i njeni osnovni pojmovi«, (2) »Struktura ljudskog društva i strukturalni elementi karakteristični za savremeno samoupravno socijalističko društvo«, (3) »Osnovni zakoni društvenog razvoja i forme regulisanja društvenog života«, (4) »Položaj čovjeka u društvu, forme i metode njegovog uticaja na društvene odnose i svijest ljudi«, i (5) »Osnovne karakteristike i društveno-idejni procesi jugoslavenskog socijalističkog društva«. Pitanja i zadaci, postavljeni nakon svakog poglavlja knjige, upućuju na literaturu kojom svako zainteresovan može proširiti i dopuniti svoje znanje stečeno u pročitanoj poglavlju.